

[Paġna Ewlenija](#) > ... > [Proċeduri Tal-qorti](#) > [Kawżi Ċivili](#) > [Smigħ Ta' Xhieda](#) > [England and Wales](#)

Smigħ ta' xhieda

L-Ingilterra u Wales

Il-kontenut ipprovdut minn

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 L-oneru tal-provi

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

Ir-regola ġenerali dwar l-issodisfar tal-oneru tal-prova hija li f'kawżi ċivili, dan jinkombi fuq il-parti li tallega l-fatt; dan sabiex l-imħallef (jew il-ġurija) ikun sodisfatt (jew tkun sodisfatta) li fuq il-bilanċ tal-probabbiltajiet il-fatt allegat ikun korrett. L-oneru japplika għaż-żewġ partijiet ħlief meta jkun tassew ovvju li min għamel l-allegazzjoni ma ssodisfax l-oneru; hawnhekk l-imħallef ikun intitolat jipproċedi mingħajr ma jiddisturba lill-kontroparti.

F'termini prattiċi dan ifisser li l-qorti tkun sodisfatta li fuq il-bilanċ tal-probabbiltajiet l-avveniment ikun seħħ. Dan l-istandard jiġi mmodifikat mill-fatt li iktar ma tkun rari l-okkorrenza, iktar ikun għoli l-oneru tal-prova kif spjegat minn Lord Hoffman f'*Secretary of State for the Home Department vs Rehman*[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Ma hemmx bżonn li jingħataw provi ta' fatti li jkunu ammessi, jew ovvji jew irrilevanti għall-kawża.

Il-liġi tagħmel għadd ta' preżunzjonijiet li jistgħu jiġu kkonfutati b'evidenza kuntrarja. Dawn jinkludu preżunzjonijiet fir-rigward tal-leġittimità tat-tfal, il-validità taż-żwigi, is-saħħa mentali ta' individwi, u l-mewt ta' persuni li għebu. L-innoċenza ta' reat tiġi preżunta, iżda kundanna kriminali tkun ammissibbli fi proċedimenti ċivili bħala evidenza li parti wettqet reat (u tisser li l-parti jkollha l-oneru tal-prova tal-innoċenza).

Ikun hemm preżunzjoni ta' negliġenza meta rikorrent jipprova li jkun sofra dannu minn sors li kien taħt il-kontroll esklużiv tal-intimat, u li l-incident kien tat-tip li normalment jirriżulta minn negliġenza.[1]. Preżunzjoni simili tinħoloq meta persuna tkun giet fdata b'ogġetti li jkunu ntilfu jew inqerdu. Fiż-żewġ każijiet, il-preżunzjoni tista' tiġi kkonfutata mill-intimat.

Qasam wieħed fejn l-oneru jinqaleb huwa fil-qasam tal-liġi dwar id-diskriminazzjoni fl-impjeggi. Ladarba jkun hemm każ *prima facie* ta' diskriminazzjoni, l-oneru jaqa' fuq il-kontroparti biex turi li ma kien hemm l-ebda diskriminazzjoni. Dan il-fenomeno rriżulta minn leġiżlazzjoni Ewropea dwar id-diskriminazzjoni u issa jinsab fl-Att dwar l-Ugwaljanza 2010 (Equality Act 2010).

Fl-aħħar nett hemm diversi materji ċivili, ġeneralment fir-rigward tal-leġiżlazzjoni dwar is-Saħħa u s-Sikurezza, fejn dan huwa każ ta' responsabbiltà stretta. Jiġifieri, jekk l-incident seħħ, l-impjegatur huwa responsabbli għalih minhabba d-dmir strett ta' ħarsien tal-impjegatur.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Id-duttrina ta' *res ipsa Loquitur* jew li l-ħaġa titkellem għaliha nnifisha.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

L-istandard tal-provi f'każijiet ċivili huwa l-“bilanċ tal-probabbiltajiet”. Fi kliem ieħor, il-qorti tiddeċiedi li fatt ġie stabbilit jekk tkun sodisfatta li huwa aktar probabbli li l-fatt seħħ milli li le. Kif ġie nnutat hawn fuq, l-istandard jopera b'mod flessibbli: hija meħtieġa evidenza aktar konvinċenti biex jiġu stabbiliti allegazzjonijiet serji, bħal frodi fuq il-bilanċ tal-probabbiltajiet – billi huwa ġeneralment meqjus li tali allegazzjonijiet x'aktarx ikunu veri.

Dan it-test jiġi modifikat f'żewġ ċirkostanzi. F'każijiet fejn fin-nuqqas ta' kawża b'saħħitha, xorta waħda jkun hemm kawzi li jikkompetu bejniethom, l-imħallef ikun intitolat jiddeċiedi li l-kawża ma gietx ippruvata[1]. Barra minn hekk, f'rikorsi għal sentenza sommarja[2] fejn l-istandard huwa pjuttost baxx, il-qorti tiegħu deċiżjoni mingħajr il-benefiċċju ta' divulgazzjoni sħiħa jew kontroezami.

[1] Dawn il-fenomeni ġew esplorati f'*Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Ta' spiss użati fit-TCC biex tiġi eżegwita deċiżjoni arbitrali biex titħallas somma flus.

2 Is-smiġħ tal-provi

2.1 Għas-smiġħ tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

L-evidenza[1] tinkiseb fi proċedimenti ċivili permezz tad-divulgazzjoni ta' dokumenti rilevanti mill-partijiet, u t-testimonjanza tax-xhieda u l-esperti, l-evidenza trid tkun quddiem il-qorti

F'kull każ japplikaw regoli differenti.

- Id-divulgazzjoni

Il-partijiet fi proċedimenti ċivili huma meħtieġa jiddivulgaw[2] l-eżistenza ta' dokumenti fil-kontroll jew fil-pussess tagħhom, sa fejn il-qorti tordnalhom li jagħmlu hekk, u li jippermettu lill-partijiet l-oħra jispezzjonaw dawk id-dokumenti. Il-qorti normalment tordna “divulgazzjoni standard” li tirrikjedi li l-partijiet jagħmlu tiftix raġonevoli għal dokumenti li jew jappoġġaw jew jaffettwaw b'mod negattiv il-każ ta' xi parti, mingħajr il-ħtieġa li l-partijiet jipprezentaw rikors lill-qorti. Għal kull tip ieħor ta' divulgazzjoni, parti jeħtiġilha applika għal permess mill-qorti. Il-qorti tista' wkoll tagħmel ordnijiet għall-preżervazzjoni tal-evidenza u l-proprietà.

- Xhieda tal-fatt

Il-partijiet ma għandhomx bżonn il-permess tal-qorti biex iressqu xhieda biex jixhdu b'appoġġ għall-kawzi tagħhom. Madankollu, parti li tixtieq isserraħ fuq l-evidenza ta' xhud jeħtiġilha tinnotifika dikjarazzjoni ta' xhieda ffirmata mix-xhud li jkun fiha l-evidenza tax-xhud, u jeħtiġilha ssejjaħ lix-xhud sabiex jixhed bil-fomm fil-proċess. Jekk il-parti ma tipprovdix dikjarazzjoni jew sommarju ta' xhud qabel il-kawża, il-parti ma tistax issejjaħ lil dak ix-xhud mingħajr il-permess tal-qorti. Barra minn hekk, il-qorti għandha setgħat estensivi biex tikkontrolla l-evidenza li tiġi ammessa u tista' teskludi evidenza li normalment tkun ammissibbli jew tillimita l-kontroezami tax-xhieda.

Parti tista' applika wkoll għal ordni mill-qorti li jippermetti li xhieda tingħata permezz ta' dikjarazzjoni ġuramentata meħhuda minn eżaminatur maħtur mill-qorti[3] qabel is-smiġħ tal-kawża.

Ir-rwol tal-imħallef huwa essenzjalment li jevalwa l-evidenza pprezentata mill-partijiet, u ma jinkludix funzjoni indipendenti ta' tiftix tal-fatti.

- Xhieda esperti

Parti ma tistax isserraħ fuq evidenza tal-esperti[4] sakemm il-qorti ma tagħtix permess. Il-qorti tista' tikkontrolla l-kwistjonijiet li fuqhom għandha tingħata l-evidenza esperta, il-forma li fiha tingħata l-evidenza, u t-tariffi pagabbli lill-espert.

Meta aktar minn parti waħda tkun tixtieq tippreżenta evidenza esperta dwar kwistjoni, il-qorti tista' tordna li l-evidenza tingħata minn espert wieħed li jingħata struzzjonijiet b'mod kongunt mill-partijiet, pjuttost milli minn esperti separati li jingħataw struzzjonijiet minn kull parti. Il-qorti tista' tordna dan fuq l-inizjattiva tagħha stess, mingħajr il-qbil tal-partijiet.

Il-qorti ma titlobx lill-partijiet jagħtu evidenza esperta fuq l-inizjattiva tagħha stess. Madankollu, il-qorti tista' taħtar hija stess espert bħala perit tal-qorti ("assessor") biex jassisti lill-qorti fir-rigward ta' kwistjoni. Il-qorti tista' tordna lill-perit tal-qorti iħejji perizja (li kopji tagħha jridu jiġu pprovduti lill-partijiet) u jattendi l-proċess biex jagħti pariri lill-qorti.

Il-Parti 35 tas-CPR tippermetti li l-evidenza esperta tingħata fl-istess ħin minn esperti f'dixxiplini simili. Ġeneralment f'dawn iċ-ċirkostanzi l-partijiet jagħmlu l-kontroezami u mbagħad l-imħallef jiġbor fil-qosor il-pożizzjoni li l-esperti jkunu mistiedna jaqblu magħha.

[1] Ara l-Parti 32 tas-CPR.

[2] Ara l-Parti 31 tas-CPR

[3] Parti 34.8 tas-CPR

[4] Ara l-parti 35 tas-CPR

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

- Id-divulgazzjoni

Wara ordni ta' divulgazzjoni, kull parti jeħtiġilha tinnotifika lill-partijiet l-oħra b'lista tad-dokumenti rilevanti li huma, jew li kienu, fil-pussess jew fil-kontroll tagħha. Il-partijiet l-oħra huma mbagħad intitolati jispezzjonaw u jkollhom kopji tad-dokumenti. Jistgħu jsiru f'isijiet għall-ikkopjar.

- Xhieda tal-fatt

Il-qorti għandha tordna lill-partijiet biex, qabel il-kawża, jipprezentaw dikjarazzjonijiet tax-xhieda ffirmati minn kull xhud li jkunu beħsiebhom iserrħu fuqu. Id-dikjarazzjoni tista' tiġi abbozzata mix-xhud, iżda ta' spiss tithejja mill-avukat tal-parti li x-xhud ikun qed jixhed favuriha. Id-dikjarazzjoni għandha tistabbilixxi l-evidenza kollha tax-xhud, fi kliem ix-xhud, jekk dan ikun possibbli.

Jekk parti tkun ġiet ordnata tippreżenta dikjarazzjoni tax-xhud mingħand xhud iżda ma jirnexxliha tiksibha, il-parti tista' titlob il-permess tal-qorti biex tipprovi sommarju tax-xhieda, li jistabbilixxi l-evidenza li x-xhud ikun mistenni jagħti jew fuq il-kwistjonijiet li l-parti jkollha l-intenzjoni li tagħmel mistoqsijiet lix-xhud dwarhom.

Jekk il-qorti tordna li evidenza ta' xhud għandha tiġi kkompilata f'depożizzjoni, ix-xhud jixhed oralment quddiem eżaminatur maħtur mill-qorti. L-eżami jsir bħallikieku kien proċess, b'opportunità sħiħa li jsir kontroezami tax-xhud u tiġi prodotta traskrizzjoni tal-evidenza.

- Xhieda esperti

Jekk il-qorti tagħti permess għal evidenza esperta, il-partijiet jippreparaw istruzzjonijiet lill-espert(i). Meta jkun hemm espert kongunt, il-partijiet jistgħu jagħtu struzzjonijiet lill-espert b'mod separat jekk ma jkunx jista' jintlaħaq qbil dwar l-istruzzjonijiet. L-espert, li d-dmir prevalenti tiegħu huwa lejn il-qorti u mhux lejn il-parti jew il-partijiet li jagħtu l-istruzzjonijiet, għandu jħejji rapport bil-miktub. Parti tista' mbagħad tagħmel mistoqsijiet bil-miktub lil espert li ngħata struzzjonijiet b'mod kongunt jew minn parti oħra. Meta jkun hemm esperti separati, il-qorti tista' wkoll tordna li għandu jkun hemm diskussjonijiet bejn l-esperti biex jiġu identifikati oqsma ta' ftehim u ta' nuqqas ta' qbil. Ix-xhieda esperti huma intitolati li jithallsu għas-servizzi tagħhom, normalment mill-parti jew mill-partijiet li jagħtuhom l-istruzzjonijiet.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċċad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Kull meta l-partijiet jressqu rikorsi għal ordnijiet biex ikunu jistgħu jiksbu jew iressqu evidenza, il-qorti għandha tkun sodisfatta li l-evidenza inkwistjoni x'aktarx tkun rilevanti u ammissibbli. Meta tikkunsidra kif teżerċita s-setgħat tagħha, il-qorti jeħtiġilha tfittex ukoll li tittratta l-każijiet b'mod ġust, li jinkludi l-iffrankar ta' spejjeż u li

tittratta l-każijiet b'modi li huma ġusti, veloċi u proporzjonati għall-importanza, il-komplessità u l-valur tat-talba. Dawn il-konsiderazzjonijiet jistgħu jwasslu lill-qorti biex tirrifjuta rikorsi jew biex tagħmel ordnijiet fuq inizjattiva tagħha stess (eż. dwar il-ħtieġa ta' esperti kongunt wieħed pjuttost milli esperti separati maħtura minn kull parti).

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Il-fatti jistgħu jintwerew bil-provi permezz ta' evidenza, ta' preżunzjonijiet u ta' inferenzi li jirriżultaw mill-evidenza, u mill-qorti li tiegħu nota ġudizzjarja ta' ċerti fatti magħrufa (ara iktar 'il fuq). It-tipi ta' evidenza li wieħed jista' jserraħ fuqhom fi proċedimenti ċivili huma t-testimonjanza tax-xhieda, dokumenti u evidenza reali. Id-dokumenti jistgħu jinkludu dokumenti fuq karti, rekords tal-kompjuter, ritratti, u vidjoreġistrazzjonijiet u awdjoreġistrazzjonijiet. L-evidenza reali tikkonsisti f'oġġetti materjali oħra rilevanti għall-kwistjonijiet li qed jiġu diskussi li jiġu pprezentati lill-qorti, bħall-prodotti li jiffurmaw is-sugġett ta' tilwima dwar il-proprjetà intellettuali. Tista' jinkludi wkoll imħallef li jżur ix-xena ta' incident jew xi post rilevanti ieħor biex jara x-xena.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjonijiet ta' esperti?

Fil-prinċipju, ix-xhieda ta' fatt jixhdu bil-fomm waqt il-proċess. Madankollu, kif intqal hawn fuq, kull parti hija mitluba tippreżenta dikjarazzjoni tax-xhud għal kull xhud li l-parti jkun biħsiebha sserraħ fuq għall-evidenza. Fil-proċess, ix-xhud jintalab jikkonferma l-verità u l-preċiżjoni tad-dikjarazzjoni tiegħu, li mbagħad tkun l-evidenza tax-xhud għall-parti li sejħitlu. Meta jkun ġie notifikat sommarju tax-xhieda biss, ix-xhud ikollu jagħti evidenza orali aktar dettaljata.

Ix-xhieda esperti jixhdu fir-rapporti miktubin sakemm il-qorti ma tordnax mod ieħor. Perizja trid tistabbilixxi l-konklużjonijiet, il-fatti u s-suppożizzjonijiet li fuqhom tkun ibbażata, u s-sustanza tal-istruzzjonijiet tal-espert. Il-qorti tiddeciedi jekk ikunx hemm bżonn ukoll li espert jattendi l-proċess biex jixhed oralment. Perit (assessor) maħtur mill-qorti ma jkunx meħtieġ jagħti evidenza orali.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Il-qorti għandha diskrezzjoni estensiva rigward l-importanza jew il-kredibbiltà li għandha tingħata lil kwalunkwe biċċa evidenza. Ma hemm l-ebda regola kontra l-produzzjoni ta' dikjarazzjoni magħmula barra l-qorti bħala evidenza tal-fatti f'dik id-dikjarazzjoni ("xhieda fuq kliem ħaddieħor")[1], għalhekk parti tista' sserraħ fuq ittra bħala evidenza tal-kontenut tagħha, jew fuq rapport ta' xhud ta' dikjarazzjoni magħmula minn persuna oħra. Madankollu, xhieda fuq kliem ħaddieħor ta' spiss hija inqas kredibbli minn xhieda diretta, b'mod partikolari jekk min jagħmel id-dikjarazzjoni seta' jissejjaħ biex jixhed hu stess.

Ċerti dokumenti u rekords jiġu aċċettati bħala awtentiċi. Pereżempju, ir-rekords ta' negozji u awtoritajiet pubbliċi huma aċċettati bħala awtentiċi jekk ikunu ċċertifikati bħala tali minn uffiċjal tan-negozju jew tal-awtorità pubblika. U diversi tipi ta' dokumenti uffiċjali (bħal leġiżlazzjoni, digriet, ordnijiet, trattati u rekords tal-qorti) jistgħu jiġu pprovati b'kopji stampati jew ċertifikati mingħajr ebda prova oħra.

[1]Ara l-Parti 33 tas-CPR u d-Direzzjoni tal-Prattika li takkumpanjaha.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu pprovati xi fatti partikolari?

Ċerti tranżazzjonijiet (pereżempju testamenti u bejgħ ta' art) iridu jsiru bil-miktub, u għalhekk ikun meħtieġ li tingħata prova dokumentarja.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

B'mod ġenerali, ix-xhieda li jkunu kompetenti biex jixhdu jistgħu jiġu mgieġħa jagħmlu hekk. Parti li tixtieq tiggarrantixxi l-attenzenza ta' xhud fi proċess tnejji taħrika tax-xhud li teżiġi li x-xhud jitla' l-qorti biex jixhed. Ladarba tinħareġ mill-qorti u tiġi nnotifikata kif xieraq, it-taħrika torbot lix-xhud sa tmiem is-seduta.

Jekk il-qorti tordna li l-evidenza tax-xhud għandha tittiehed fi sqarrija iżda x-xhud ma jattendix jew jirrifjuta li jwieġeb mistoqsijiet legali, il-parti li teħtieġ l-istqarrija tista' tagħmel rikors għal ordni ulterjuri biex ix-xhud

jattendi jew iwiegeb il-mistoqsijiet.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Ir-regola ġenerali li x-xhieda kompetenti jistgħu jiġu mgħiegħla jixhdu ma tapplikax għar-Regina, għas-sovrani barranin u għall-familji tagħhom, għall-aġenti diplomatiċi barranin u għall-uffiċjali konsulari, għar-rappreżentanti ta' ċerti organizzazzjonijiet internazzjonali u għall-imħallfin u għall-ġurati (b'rabta mal-attivitajiet tagħhom f'dawk il-kapaċitajiet). Il-konjuġi u l-qraba tal-partijiet jistgħu jiġu mgħiegħla jixhdu fi proċedimenti ċivili.

Ix-xhieda li ġeneralment jistgħu jkunu meħtieġa jixhdu xorta waħda jkunu intitolati jipprevjenu li ċerti dokumenti jiġu spezzjonati u jirrifjutaw li jwieġbu ċerti mistoqsijiet fuq il-bażi ta' privileġġ. It-tipi ewlenin ta' privileġġ huma privileġġ professjonali legali (li japplika għall-komunikazzjonijiet li jsiru għall-iskop li jingħata jew jintalab parir legali, jew sabiex tinkiseb evidenza għal-litigazzjoni), il-privileġġ "mingħajr preġudizzju" (li japplika għall-komunikazzjonijiet bejn il-partijiet li jsiru f'tentattiv ġenwin biex tiġi kompromessa t-tilwima, bħal offerti biex tiġi riżolta pretensjoni), u l-privileġġ kontra l-awtoinkriminazzjoni (li jfisser li xhud jista' ma jkunx meħtieġ li jagħti evidenza jekk ikun hemm periklu reali li din tesponi lix-xhud jew lill-konjuġi tax-xhud għal akkuża kriminali jew piena fir-Renju Unit). Il-privileġġ jista' jiġi rinunzjat.

L-evidenza tista' titrażżan ukoll abbażi ta' immunità għall-interess pubbliku jekk il-produzzjoni tagħha tmur kontra l-interess pubbliku. L-evidenza li tista' tkun koperta mill-immunità tinkludi evidenza relatata mas-sigurtà nazzjonali, ma' relazzjonijiet diplomatiċi, mal-ħidma tal-gvern ċentrali, mal-benesseri tat-tfal, mal-investigazzjoni ta' reat u mal-protezzjoni ta' kollaboraturi. Barra minn hekk, il-ġurnalisti mhumiex meħtieġa jiddivulgaw is-sorsi tagħhom sakemm id-divulgazzjoni ma tkunx neċessarja fl-interessi tal-ġustizzja jew tas-sigurtà nazzjonali jew għall-prevenzjoni ta' disturb jew ta' reat.

L-uffiċjali tal-Bank ma jistgħux jiġu mgħiegħla jipproduċu kotba bankarji jew jagħtu evidenza tal-kontenut tagħhom sakemm ma jkunx hemm raġunijiet speċjali biex il-qorti tordna li jagħmlu hekk, iżda l-qorti tista' tordna li persuna titħalla tispezzjona jew tikkopja l-entrati tal-kont tal-bank.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Xhud li, wara li jkun ġie notifikat b'taħrika tax-xhieda, ma jattendix il-qorti jew jirrifjuta li jixhed jista' jiġi arrestat għal disprezz tal-qorti u jintbagħat il-ħabs (mill-Qorti Superjuri (High Court)) jew immultat (mill-Qorti tal-Kontea (County Court)).

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

L-adulti kollha għandhom il-kompetenza li jixhdu fi proċedimenti ċivili ħlief jekk ma jkunux kapaċi jifhemu n-natura tal-ġurament li x-xhieda għandhom jieħdu jew ma jkunux kapaċi jagħtu xhieda razzjonali, pereżempju minħabba mard mentali. Meta xhud li jkun minuri ma jifhemx in-natura tal-ġurament, l-evidenza tiegħu xorta tista' tiġi aċċettata, iżda biss jekk il-qorti tkun sodisfatta li l-minuri jifhem id-dmir li jgħid il-verità u "jifhem biżżejjed b'mod li dan jiġġustifika li tinstema' x-xhieda tiegħu".

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smiġħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

Ir-rwol tal-imħallef u tal-partijiet

Tradizzjonalment, ix-xhieda kienu jixhdu taħt eżami (evidence-in-chief) fil-proċess bi twegiba għall-mistoqsijiet indiretti magħmula minn avukat għall-parti li tkun ħarrkithom. Madankollu, dikjarazzjoni tax-xhud issa tgħodd bħala xhieda taħt eżami (evidence-in-chief) sakemm il-qorti ma tordnax mod ieħor. Ix-xhud jista' mbagħad isirli kontroezami minn konsulent legali tal-kontroparti, li jista' jistaqsi mistoqsijiet diretti lix-xhud. Ix-xhieda esperti li jixhdu oralment fil-proċess jista' wkoll isirlihom kontroezami, iżda perit (assessor) maħtur mill-qorti ma jstax isirli kontroezami mill-partijiet. L-imħallef jista' jagħmel mistoqsijiet lix-xhieda, normalment biex jikseb kjarifika tat-twegibiet tagħhom għall-mistoqsijiet tal-avukat.

Evidenza permezz ta' vidjokonnessjoni

L-evidenza tista' tiġi pprovduta b'vidjokonnessjoni biss jekk il-qorti tagħti l-permess. Meta tkun qed tikkunsidra

jekk għandhiex tagħmel ordni li jippermetti li tingħata l-evidenza b'dan il-mod, il-qorti tqis il-konvenjenza tal-użu tal-vidjokonferenzi (b'mod partikolari jekk xhud ikun marid jew barra mill-pajjiż), l-ispejjeż jew l-iffrankar assoċjati mal-użu ta' vidjokonnessjoni, u l-implikazzjonijiet għall-ġustizzja tal-proċedimenti (inkluż il-grad aktar limitat li bih il-qorti tista' tikkontrolla u tivvaluta x-xhud).

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Jekk il-komunikazzjonijiet mibgħuta permezz tal-posta jew ta' sistema ta' telekomunikazzjoni (li tinkludi telefonati, faxes u e-mails) jiġu interċettati b'mod illegali, ma tistax tingħata evidenza tal-kontenut ta' dawk il-komunikazzjonijiet fi proċeduri legali. Il-bqija, l-evidenza tkun ġeneralment ammissibbli anke jekk ma tkunx inkisbet b'mod xieraq. Madankollu, il-qorti għandha s-setgħa li teskludi evidenza illi altrimenti tkun ammissibbli. Fid-deċiżjoni dwar kif wieħed jipproċedi, hija tibbilanċja l-importanza tal-evidenza kontra l-gravità tal-kondotta mhux xierqa. Jekk iċ-ċirkostanzi ma jiġġustifikawx l-esklużjoni tal-evidenza, il-qorti tista' tippenalizza lill-parti li tkun aġixxiet b'mod mhux xieraq b'modi oħra, pereżempju billi tordnalha tħallas l-ispejjeż.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Id-dikjarazzjonijiet tal-każ (jiġifieri d-dokumenti formali li jistabbilixxu l-każ ta' kull parti) jistgħu jintużaw bħala evidenza f'seduti interim, iżda ma jservux ta' evidenza fil-proċess.

Dikjarazzjonijiet tax-xhieda mogħtija mill-partijiet fil-proċedimenti huma ammissibbli bħala evidenza daqs dikjarazzjonijiet mogħtija minn entitajiet li ma jkunux partijiet.

Hoġoq relatati:

[Il-Ministeru tal-Ġustizzja \(Ministry of Justice\)](#)

[Ir-Regoli tal-Proċedura Ċivili](#)

L-aħħar aġġornament: 08/09/2021

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdahħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.